

Nr. 354

**XXVII r.
istnienia**

Redakcja i Adm.

w ŁODZI

Al. Kościuszki 41.
TELEFON 28

Redaktor przyjmuje od 6-6 pp
Artykułów i listów anonimowych nie pomieszcza się.

Łódź.

Cena numeru
świętecznego
100.000 m%

Cena prenumeraty

w Łodzi

Miesięcznie 2.000.000.

Z przes. poczt.

Miesięcznie 2.400.000

za Łódź i numer 80.000

Konto P.K.O. 60594.

Należność pocztowa

opłacona ryczałtem.

ROZWOJ

DZIENNIK NIEZALEZNY OD ZADNEJ PARTJI.

Niedziela, dnia 30 grudnia 1923 r.

Zarząd Telefonów Łódzkich

zawiadamia pp. abonentów, że na mocy zatwierdzenia przez Ministerstwo Poczt i Telegrafów z dnia 19 grudnia r. b. pobór opłaty za abonament telefonów z dniem 1 stycznia 1924 r. zmienia się w sposób następujący:

- a) opłaty pobierane będą tylko za okres czasu jednomiesięczny.
b) opłaty ustalają się w punktach obliczeniowych, które dla stycznia i następnym miesiący, aż do odwołania wyiosą:

1.	dla telefonów abonamentu prywatnego	punktów 12	miesięcznie.
2.	" " " " " "	zbiorowego	15 " "
3.	" " " " " "	publicznego	21 " "

/Każdy punkt obliczeniowy zamienia się w dniu płacenia za telefon na marki polskie po dług wartości i tranka złotej ogłaszanej przez p. Ministra Skarbu w dniu poprzedzającym wpłatę (w rozesłanych pp. abonentom blankietach nadawczych mylnie wydrukowano „podług cedady warszawskiej“.)

W związku z comiesięcznym poborem opłat skraca się miesięczny termin wnoszenia opłat do półmiesiącznego i w ten sposób pp. abonenci winni wpłacić przypadające od nich za styczeń sumy najpóźniej do dnia 15 stycznia.

Wysokość punktów obliczeniowych za opłaty jednorazowe (włączenia, przeniesienia i t. p.) od dnia 1 stycznia 1924 r. pozostaje nie zmieniona, natomiast sposób przeliczenia na marki polskie obowiązującej będzie ten sam co i dla opłat abonamentowych.

Za rozmowy podmiejskie to jest z Łodzi do Aleksandrowa, Konstantynowa, Łątomierska Tuszyna, Rzgowa Rudy Pabjanickiej i odwrotnie oraz za rozmowy pomiędzy temi miejscowościami pobierane będą opłaty za każdą jednostkę 3 minutową rozmowy po 0,40 punktów.

3005 s-b

Kalendarze na 1924 r.
do zrywania, terminowe i kieszonkowe po cenach nmiarkowanych poleca

A. J. Ostrowski

Piorkowska 55.

Hurt i detal.

(2983-b)

Hurt i detal

ODEON | Dziś i dni następnych!

Córka Napoleona

Wesoła i romantyczna przygoda młodego dziewczęcia w 6 częściach z prologiem
Uroczą artystką i ulubienicą publiczności!

Mia Mara

w roli tytułowej

Początek przedstawień o godz. 3 po.

CASINO

Dawno oczekiwany dramat współczesny w 7 akt. z życia arystokracji rosyjskiej na obczyźnie

Księżniczka Suwarina

W rolach głównych: Xenia Desni autentyczna księżna rosyjska.
Lili Dagover popularca ulubienica publiczności.
Rudolf Rogge słynny odtwórca roli Dr. Mabaza.
Alfred Abel mistrz ekranu.

Rzecz dzieje się w salonach Brukseli i Antwerpii w roku 1923.

Ilustracja muzyczna w wykonaniu orkiestry kameralnej pod dyr. p. Leona Kantora.

Początek przedstawień o godz. 3 po.

2997b

Główna Nr 10.

Główna Nr 18.

M. Duzkiewicz E. Donaszewski i S-ka.

Polecają Szanownej Klienteli swój skład materiałów ubraniowych oraz ubrań gotowych i na zamówienia.

Dla inteligencji pracującej

udzielamy kredy u wekslowego na corocznych warunkach. 2938s3

swemi bandami niszczyli kraj pewni, że im za to włos nie spadnie z głowy.

Wszystko to, co się na Kresach Wschodnich dzieje, świadczy najwyraźniej że cały aparat rządzący tym krajem nie odpowiada swemu zadaniu. Wykazał on nieumiejętność swą i nieudolność i dalsze tolerowanie tych stosunków Polska łatwo przypłacić może utratą prowincji, odzyskanych z takim trudem krwią żołnierza polskiego. Potrzeba to powiedzieć otwarcie i bez ogródek.

Ale nie tylko zły dobór urzędników, nie tylko słabe siły policji państwowej, przeznaczone dla pilnowania porządku wewnętrznego i strzeżenia granic, powodują tak rozpaczliwy stan rzeczy. Źródło katastrofalnej sytuacji leży jeszcze głębiej. Oto krajem, świeżo wyzwolonym z pod bolszewickiego deprawującego jarzma pełnym fermentów społecznych i narodowościowych, krajem położonym o miedze z śledziem zarazy bolszewickiej, krajem o niskiej kulturze mas, nawykłych do posłuchu pod carskim batem ale nie zdolnych jeszcze zrozumieć zasad praworządności zachodniej krajem tym chcieliśmy rządzić metodami ściśle konstytucyjnymi i z zastosowa-

GOSPODARKA NA KRESACH.

Przed paru miesiącami naprawa opłakanych stosunków na naszych Kresach Wschodnich, podnoszona energicznie przez prasę żywo zainteresowała społeczeństwo polskie i znalazła oddźwięk w Sejmie i w Rządzie. Zdawało się, że nareszcie zabierzemy się do czyszczenia kresowej stajni Augiasza i zdobędziemy się po tvlu wahaniach na wyraźną i stanowczą politykę w stosunku do Województw Wschodnich Rzeczypospolitej. Ale tak się tylko zdawało.

W natłoku różnych innych palących spraw zagadnienie Kresów jakoś niespostrzeżenie odsunięte zostało na plan dalszy i wszystko na tym naszym Wschodzie pozostało po dawnemu. A więc nie polepszyło się nic w administracji zawsze fatalnej, ani w sądownictwie, wywołującym słuszne narzekania, ani w dziedzinie bezpieczeństwa publicznego. Granica z Bolszewją wciąż źle strzeżona

bandytyzm organizowany i podsycany przez sąsiada coraz szersze obejmuje przestrzenie, a agitacji wywrotowej nikt właściwie w sposób skuteczny nie przeciwdziała. Cały kraj powoli, ale planowo pogrąża się w anarchii.

Z Kresów Wschodnich płynie do nas, już nie głos przestrogi, stwierdzający konieczność zaradzenia złemu, ale jęk rozpaczliwej ludności polskiej i niepolskiej, wszystkich żywiołów praworządnych pragnących żyć i pracować. W powiatach granicznych nikt już dziś nie jest pewien ani swego życia, ani mienia. Uzbrojone w karabiny maszynowe bandy grasują nadal. Puszczają z dymem nie tylko dwory ziemiańskie, sterty i stodoły, ale i całe wsie. W Nowogrodzkim, Poleskim i Wileńskim w powiatach sąsiadujących z Rosją, stosunki dzisiejsze przenoszą nas wprost w czas Ruiny po Wojnach Kozackich na Ukrainie, gdyż różni Palije i Samusie ze

wszelkich gwarancji wolnościowych.

I dziś ciemna ludność kresowa nie może zrozumieć postępowania władz wobec której chociażby na Wołyniu posłowie na Sejm z listy 16-ki bezkarnie nawołują do gwałtów i poniewierają państwowość polską. Wniosek wysuwany przez ludność tę jest niezmiernie prosty i dla nas pouczający: władza polska jest władzą słabą i nie długie jej tu będzie panowanie...

Niewątpliwie usunięcie braków administracji kresowej i sądownictwa, w którym odgrywają rolę czynniki nie polskie i państwowo niepełne wymagać musi sporo czasu, jednakże pomimo wszelkich trudności do tej pracy zabrać się corychlej trzeba bo zaprawde jutro może być zapóźno.

A pozatem wyjątkowe okoliczności wymagają i środków wyjątkowych. By wytepić bandytyzm i ukroić anarchię kresową zdecydować się trzeba na wprowadzenie stanu wyjątkowego we wszystkich powiatach granicznych objętych plagą bandytyzmu. Szerokiej policji granicznej i wewnętrznej w miejscach wojskami zanarchizowanych należy corychlej wzmocnić, jak również rozlokować tam w miarę możliwości i potrzeby większe oddziały wojska. A tam zaś gdzie ludność splamiła się popieraniem i ukrywaniem bandytów, napływających z Rosji, potrzeba zastosować nieestetyczne ekspedycje karne i porządek i poszanowanie prawa przywrócić za wszelką cenę. Polityka słabości jest bowiem drogą do żubry.

A o posłach ukraińskich, agitujących na Wołyniu przeciwko Państwu Polskiemu, pod osłoną nietykalności poselskiej i konstytucyjnych gwarancji Rzeczypospolitej powinien corychlej pomyśleć Sejm, dowodów zaś tej zbrodniczej działalności nie zabraknie z pewnością.

Przyjmowanie zaliczek podatkowych.

Ministerstwo skarbu wydało w dniu 15 grudnia r. b. rozporządzenie w sprawie przyjmowania przez kasy skarbowe zaliczek zwolnionych na podatki przed terminem ich płatności. Zaliczki mogą być wpłacane przez kasy podług kursu urzędowego franka złotego, obowiązującego w dniu wpłaty. Z chwilą wymiaru podatku, względnie wypłaty przez właściwe urzędy wymiarowe, uznane zostaną kwoty franków złotych, obliczone przez kasę przy wpłacie zaliczek, jako pokrycie danego podatku, a ewentualne nadwyżki zaliczone zostaną na poczet innych należności. Przez wpłacanie zaliczek podatkowych może więc każdy podatnik zabezpieczyć sobie posiadania gotówki od ewentualnej straty przy spadku marki polskiej.

TELEGRAMY.

POLAK PREZYDENTEM SEJMU GDAŃSKIEGO.

GDĄŃSK 29,12 (AW) Nowy sejm gdański zbierze się na pierwsze posiedzenie prawdopodobnie 10 stycznia.

Na przewodniczącego powołany został nie najstarszy wiekiem poseł, dr. Panecki, Polak.

WATYKAN O POŁĄCZENIU KOŚCIOŁÓW ANGLIKAŃSKICH.

RZYM, 29. (PAT) W kołach Watykanu zachowywana jest wielka rezerwa wobec pogłosek o możliwości połączenia się kościoła anglikańskiego z rzymskim. Z rezerwy tej Watykan nie dał się wyprowadzić nawet listem arcybiskupa canterburyjskiego do kleru anglikańskiego w związku z konferencją w Malines. Jakkolwiek połączenie kościołów jest bardzo ważnym zagadnieniem dla Watykanu, to jednak zdaje się być wykluczona możliwość jakiegokolwiek pośpiechu

„Wysilek ludzki”

Międzynarodowe biuro pracy w Genewie otwarło subskrypcję, celem zakupu wspaniałej grupy marmurowej genewskiego rzeźbiarza Jamesa Viberta „Wysilek ludzki”, która powyżej reprodukuje my.

Cenne to dzieło sztuki ma być umieszczone na bulwarze nad Lemanem.

Fantastyczne pogłoski o polskiej polityce zagranicznej.

Biednie domorosłych polityków obiegają całą prasę europejską.

WARSZAWA 29,12 (AW) Wobec pojawienia się w Polsce licznych pogłosek, obiegających prasę europejską, w związku ze styczniową konferencją w Belgradzie, przedstawiciel „Agencji Wschodniej” uzyskał następujące wyjaśnienia, od osoby dobrze poinformowanej, o naszej polityce zagranicznej.

Wdzięcznym tematem dla poszukujących sensacji europejskiej jest w obecnej chwili sprawa organizacji Europy środkowej. Szerokie pole do fantazji daje zapowiedziana konferencja Małej Ententy w Belgradzie, w związku z wiadomościami o zawarciu układu Francji z Czechosłowacją, a w dalszych perspektywach w związku z wszelkimi konsekwencjami przewrotu parlamentarnego w Anglii.

Na tem te powstaje tysiące pogłosek, a w każdej z nich mowa o Polsce. Jednego dnia czytamy, że z Belgradu wyjdzie Mała Ententa znacznie rozszerzona przez wejście do niej Polski, drugiego zaś — że Mała Ententa rozpada się.

Traktat z Czechosłowacją ma zapew-

nić Francji pospołu z Polską czynną obronę przeciwko Niemcom, co znowu postawić ma Polskę w izolacji poza obrębem francusko-czeskiego przymierza.

Na Bałkanach ma nastąpić przegrupowanie i tworzenie się nowych bloków. Polska Rumunia, Lotwa i Estonia — z drugiej strony, Włochy, Albania i Turcja z drugiej.

Tym fantasmagorjom trzeba przeciwstawić rzeczywistość. Polska jest nadal gotowa do współpracy na terenie międzynarodowym, zapoczątkowanej w Genewie, ale o przystąpieniu formalnym do jednej z wymienionych koncepcji przymierza — niema mowy. Nie jest to sprawa realna, ani aktualna. Żadna inicjatywa pod tym względem nie nastąpiła ani ze strony Polski, ani Małej Ententy. Polska, oparta o mocną podstawę przymierza z Francją, nie widzi bynajmniej groźby w umowie politycznej czesko-francuskiej.

Jest ona znana bowiem dobrze naszemu rządowi, jest logiczną konsekwencją polityki Francji w Europie środkowej.

Wielka polityka Małej Ententy.

O Polsce cicho. — Grecja również nie będzie przyjęta do towarzystwa.

BELGRAD 29,12 (PAT) W związku z konferencją ministrów spraw zagranicznych, Małej Ententy, która została zwołana na 9-go stycznia r. p. „Polityka” zaznacza z miarodajnego źródła, iż głównym zadaniem tej konferencji będzie ściśnienie węzłów, łączących państwa Małej Ententy. Oświadczenie to posiada tem większe znaczenie, iż przychodzi w chwili, gdy Mała Ententa odniosła sukces

w sprawie kontroli nad pożyczką węgierską. Na porządku dziennym konferencji figuruje sprawa wspólnego postępowania Białogrodu i Bukaresztu odnośnie do państw bałtyckich. Sprawa przyjęcia Grecji do Małej Ententy nie będzie rozpatrywana, gdyż sprawa ta zmieniałaby zasadniczo ugrupowanie wśród Małej Ententy.

w tej kwestji, która — zdaniem kół watykańskich — musi dojrzeć do załatwienia.

PODZIĘKOWANIE P. ALBERTA THOMAS.

WARSZAWA, 29. (PAT) Pan Albert Thomas, dyrektor międzynarodowego biura pracy przy Lidze Narodów złożył rządowi polskiemu podziękowania w związku z dokonaniem przez Sejm i Senat Rzeczypospolitej ratyfikacji 13 międzynarodowych konwencji pracy, dając wyraz głębokiej wdzięczności z powodu tego aktu świadczącego, jak celowo Polska odbudowuje swe ustawa dawstwo społeczne i jak szczerze pragnie wywiązać się ze swych zobowiązań jako członek międzynarodowej organizacji pracy.

Pan Thomas zaznaczył, że wysoko ocenia

wysiłki dokonane przez Polskę w sprawie przystąpienia do międzynarodowej konferencji pracy.

TROCKI SPRZYKRZYŁ SOBIE PANOWANIE.

PARYŻ 29,12 (PAT) Według wiadomości, otrzymanych przez Havaśa z Moskwy, Trocki jakoby zrezygnował ze swego stanowiska w Komitecie centralnym partji komunistycznej.

ECHA ZAMACHU NA JAP. KSIĘCIA REGENTA.

WARSZAWA, 29. (PAT) W związku z zamachem na ks. regenta japońskiego w dniu 27 bm. o godz. 12 w południe udał się do posła

Manja wielość Czechich pol. /kóv.

Prasa czeska o traktacie francusko — czeskim.

PRAGA, 29. (PAT) Cała prasa żywo omawia sprawę konwencji francusko—czesko—słowackiej:

„Narodni Listy“ stwierdzają, iż żaden z traktatów, jakie zawarł rząd czesko—słowacki do tej pory, nie odpowiadał tak uczuciom narodu czeskiego, jak traktat francusko—czesko—słowacki.

„Czechosłowacka Republika“ daje wyraz uczuciom radości, z jaką ogół czeski przyjął wiadomość o konwencji paryskiej. Dowodzi to — zaznacza dziennik — że sojusz ten zadośćuczynił zarówno potrzebom serca, jak i potrzebom rozsądku.

„Prager Presse“ podkreśla, iż konwencja widząca pomysłowość Europy w dalszym losalnym wykonywaniu traktatów,

skierowana jest zarówno przeciw Hohenzollernom, jak i Habsburgom. Wobec tego, że obie strony, zawierające traktat, zobowiązują się współpracować nad dziełem

odbudowy (konomicznej) Europy,

nie można powątpiewać co do szczytów pokojowe go charakteru traktatu, który jest poniekąd uwieńczeniem polityki zagranicznej Benesa. Wobec uregulowania w ten definitywny sposób stosunków z zachodem, można będzie od tej

chwili unormować stosunki ze Wschodem. Wejście w normalny

kontakt — Rosja

zależy od rządu sowieckiego. Jeżeli Rosja pragnie istotnie uregulowania swych stosunków z Europą, — w szczególności z Czechosłowacją, to winna ona za wszelką cenę przejść od swojej

kombinacji romantycznej

do polityki realnej, oraz zaniechać uprawiania nadmiernych pretensji i żądań.

„Tribuna“ pisze: Należy zaznaczyć, że Czechosłowacja, zawierając ten traktat, wstępuje w nową fazę swej polityki zagranicznej. Jednak nie mniej, niż dotychczas, Czechosłowacja przetrzymać będzie celów pokojowych.

„Ceskie Slovo“ wyraża nadzieję, że uregulowanie stosunków z państwami zachodnimi przyniesie poważne uregulowanie stosunków z Rosją, która podobnie, jak po konferencji genueńskiej, wysuwa się w chwili obecnej na pierwszy plan interesów Europy. Zbliżenie francusko—czesko—słowackie

wpłyne dodatnio

na ogólną pokojową politykę Europy, przyczyniając się równocześnie do konsolidacji demokracji.

poślakiego w imieniu Prezydenta Różnej zastępca dyrektora protokołu dyplomatycznego p. Jerzy Tarnowski i wyraził oburzenie z powodu zbrodniczego zamachu na Jego Cesarską Wysokość ks. Hiro Hito oraz żywą radość ze szczęśliwego ocalenia.

Z ramienia ministerstwa spraw zagranicznych towarzyszył p. Tarnowskiemu radca Mięchal Kwapiński, który imieniem p. kierownika m. n. spr. zagranicznych wyraził te same uczucia.

WYNURZENIA KANC. MARXA POD ADRESEM WŁOCH.

RZYM 29,12 (PAT) „Tribuna“ ogłasza wywiad swego sprawozdawcy z kanclerzem niemieckim, dr. Marxem. Mówiąc o stosunkach Niemiec z Włochami, kanclerz powiedział między innymi: „Niemcy oceniają należycie znaczenie faktu, że Włochy nie brały udziału w akcji wojskowej na terytorium zagłębia Ruhr. Niemcy starają się specjalnie o to, aby nie opóźnić transportów węgla, wysyłanych do Włoch z tytułu odszkodowań. Niemcy mogą być tylko zadowolone z podjęcia dobrych i przyjaznych stosunków między Włochami a Rosją. Mówiąc o papieżu, Marx zaznaczył, że uważa go za epokę pokoju, sprawiedliwości oraz promotora idei pojednania narodów.“

Jak pracuje Mussolini?

Przed trzema jeszcze laty można było w dzieł z za szyb wszystkich wystaw mały bust Daniego z gipsu, brązu lub marmuru. Dziś wszędzie wywarł go Mussolini. W Rzymie jak i w Wenecji, w Mediolanie i Neapolu wszędzie wzniesiono z wystaw, w lokalach publicznych, w fawor teatrów bystre, przenikliwe oczy nowoczesnego Cezara — Mussoliniego. Modelowano go już po sto razy, tysiącokrotnie malowano, dziesięć-tysiącokrotnie fotografowano.

Mussolini otrzymuje dziennie kilkadziesiąt listów wielbiciele jego zasypują go dzieł w dzieł najrozmaitszymi niemożliwymi planami politycznymi i projektami. Dzień w dzień otrzymuje od niezliczonych wielbiciele podarunki. Mussolini jest namieślnym turystą. To też przesyłano mu najrozmaitszy rękostunek alpinistyczny.

Cezar — obecnie włoski, prowadzi skromne życie, śpi mało, wstaje bardzo wcześnie, już o białej rano. Codziennie wycieczka konno lub autem jest wyszkolonym sportsmenem, znakomitym pływakiem i pierwszej klasy mistrzem fechtunkowym.

Prace swa dzienna zaczyna Mussolini lekturą włoskich i francuskich pism, sam był wiele lat dziennikarzem to też umie znakomicie w jednej minucie wywodzić substancje danego artykułu. Wszystkie polityczne akty, choćby podrzędnej treści, przechodzą przez jego ręce. Przeglądany akt zaznacza rzymską plątką, niebieskim ołówkiem i słownie pierwsza litera swa go nazwiska. Tu i owdzie robi krótkie doniesienia i wydaje dyrektywy, które potem przeprowadzają jego sekretarze.

Na obiad poświęca 15 minut, te z dobrym apetytem, pije tylko wodę, pali mało. Po dzień noj pracy, która przedkłada się do późnego wieczora, grzwa na skrzypcach, jest bowiem ogromnym miłośnikiem muzyki i kwiatów.

Wielką istotną jego namieślnością jest polityka, która odgrywa w życiu jego autokratyczną dyktatorską rolę — dla rodziny ma wiele niewiele czasu. Zna jego i trójka dziadzi żyją w Mediolanie i odwołują zapracowanego sprawnymi państwami polityka — raz lub dwa razy miesięcznie. Dla współpracowników swych jest umiarkowany — wie doskonale, że może polegać na sztabie, który go otacza. Zwolennicy wleżą wed ślepo. Ufaia nóstwiarstwu „Duce“ jego optymizmowi i woli zwycięskiej.

Czy nie zawczasie.

Niemcy liczą na objęcie władzy przez Partię Pracy. Dlatego utrudniają rokowanie z Francją.

PARYŻ 29. (PAT) „Echo de Paris“, omawiając politykę zagraniczną obecnego rządu Rzeszy, zaznacza, iż rząd berliński zdaje się po kładzie pewne nadzieje na ewentualne objęcie władzy w Anglii przez Partię Pracy, w związku z czem nie ujawnia skłonności w kierunku ułatwienia rokowań z Francją. Pragniemy — pisze dziennik — dościs do porozumienia z Niemcami, gdyż mamy interes w tem, aby przyspieszyć

dzień, w którym równoległe do lokalnego na terenie okupowanego systemu ściągania należności z tytułu odszkodowań zacząłby funkcjonować ogólny w całej Rzeszy system spłaty odszkodowań. Pragniemy również porozumienia z Niemcami, ponieważ tych wszystkich niedogodności, które przynosi z sobą akcja w zachodniej Ruhr, nie chcemy przedłużać ani o jeden dzień za chwile, do której będzie to niezbędne.

Co odpowie Poincaré na notę niemiecką.

Porozumienie francusko — niemieckie niemożliwe.

PARYŻ 29,12 (AW) „Echo de Paris“ dowiaduje się, że rząd francuski odpowie na notę niemiecką z dnia 24 bm. Prezydent międzysojuszniczej komisji nadreńskiej, Thierard, który konferował z Poincaré, wy-

powiedział się kategorycznie przeciwko żądaniom niemieckim. Tekst noty, jak informuje „Nally Telegraph“, dowiedzie ostatecznie, że przy obecnym ustroju Niemiec porozumienie francusko—niemieckie jest wręcz niemożliwe.

Pogrzeb ś. p. Włodzimierza Tetmajera w Broowicach.

Liczny udział publiczności.

KRAKÓW 29,12 (AW) Dziś w Bronowicach odbył się pogrzeb ś. p. Włodzimierza Tetmajera. Na pogrzeb przybyli reprezentanci władz i wojskowości. O godz. pół do 9-tej ksiądz infułat Wądolski odprawił mszę żałobną, w czasie której grała orkiestra 20 p. p., poczem — no pokropieniu zwłok — czterech bronowickich włościan, sasiadów zmarłego, zaniósł trumne do grobu. Uformowano pochód, na czele którego niesiono długie łańcuch wleńców.

W pogrzebie wzięła udział liczna publiczność krakowska. Z Krakowa odszedł

specjalny pociąg do Bronowic, oraz szereg samochodów i pojazdów prywatnych.

Nad grobem przemawiali malarz Włodzimierz, żegnając w serdecznych słowach zmarłego, imieniem Związku Plastyków Polskich. Mówca podniósł zasługi zmarłego na polu malarstwa. Przemawiał następnie prof. Pochmurski, który w gorących słowach skrytykował działalność polityczną ś. p. Tetmajera, poczem trumne złożono do grobu.

Ś. p. Włodzimierz Tetmajer spoczywa obok syna swego.

MILJONÓWKA.

2.523.288

W dzisiejszem ciągu miljonówką wy-

losowano nr 2 523 288 w Dyrekcji Okręgu Skarbowego w Zółkwi.

Lord Birkenhead.

Jeden z przywódców partii konserwatywnej w Anglii, o którym wiele mówiono w ostatnich czasach z związku z niedoszłą zresztą koalicją między liberałami a konserwatystami.

Szpiegostwo bolszewickie na granicy polskiej.

Szef wojsk straży pogranicznej głównego urzędu politycznego (czerezwyczajki) rozesał wszystkim naczelnikom oddziałów odcinków wzdłuż granicy polsko-rosyjskiej rozkaz polecający w codziennych raportach zwracać szczególną uwagę na wszystkie wiadomości, dotyczące nastrojów polskiej straży granicznej i ludności strefy nadgranicznej po stronie polskiej. Rozkaz ten nakazuje przedstawicielom oddziałów wywiadowczych na polskiej granicy zwrócić pod tym względem specjalną uwagę na rozmowy z polskimi policjantami i żołnierzami, pilnującymi granicy.

Delegacja angielska „Labor Party” w Polsce.

Do Warszawy przyjechała miss Mary Philips, wysłanniczka angielskiej partii pracy „Labor Party” w Londynie, dla studjów nad stosunkami społecznymi, w szczególności nad stosunkami bytu klasy robotniczej w

Ciekawe odkrycia archeologiczne.

WYKOPALISKA NA KRYMIE I W PIRENEJACH.

Przy pracach nad wykopaliskami na Krymie, dokonywanych pod kierownictwem przedstawicieli rosyjskiego Muzeum Petersburskiego, Osmołowskiego, natrafiono na ślady przedhistorycznego człowieka. Odkrycia dokonano przy rozkopywaniu groty Kosz-Koba, 25 wiorst na wschód od Simferopolu. Grota ta, ze względu na położenie i kształt, nadawała się szczególnie na miejsce pobytu pracownika. Pod grubą warstwą ziemi, w której znalezione ślady tatarskiej (w wyższych warstwach), scytyjskiej i neolickiej kultury, odkryto noże, strzały i inne tego rodzaju przedmioty z krzemienia, jakoteż i resztki paleniska. Wykopano też kości lwa jaskiniowego, hyeny jaskiniowej, niedźwiedzia i nosorożca przedpotopowego i t. p. Grota więc służyła za mieszkanie tak dla człowieka, jak i zwierząt.

Poszukiwania w wykopaliskach dokonano nie tylko w Południowej Rosji, ale także i w północnych okolicach, gdzie wedle wszelkich danych mieszkali pracownicy. W gubernji Woroneskiej znalazł archeolog Jefimenko wykopaną z kości mamuta figurkę kobiety. Wedle kilku szczegółów wnosić można, że jest to figurka bogini płodności.

Interesujące też odkrycia dokonano — jak donosi „Illustration”, w południowej Francji. Chodzi tu o badanie grotty, położonej w pobliżu sławnej grotty w Pirenejach, grotty Aurignac’a Tourasse, Marsonias’a i Tarte. Pewien młody archeolog z Tuluzy, Norbert Casteret, powziął odważny zamiar, by dopłynąć do Montespan przez podziemne łóżysko rzeki, która w długości około 1200 m. w całej swej długości przerywana wysoko na 405 m. górę. W tych

miejscach, gdzie skały dotykają powierzchni wody, musiał śmiały badacz zanurzać się, chwytając świece i zapalki w kauczukowym pułku. Pierwsza próba nie dała żadnego wyniku, ale gdy swoją wyprawę podjął po raz drugi 23 sierpnia b. r. dotarł do uchodzącej w łóżysku rzeki galerji długości 200 m. a na jej ścianach znalazł rysunków, rytych krzemieniem. Były to rysunki przedstawiające zwierzęta, które od tysiąca lat nie pojawiały się na tej części ziemi, albo też już wogóle nigdzie znaleźć ich nie można, jak bizonów, mamutów, hyen, dzikich koni, renów, koziorożców. Prócz tego na wielu miejscach spotykano tajemnicze jakieś znaki, bądź malowane, bądź też rytowane. Na glinie podłogi na ścianach jest wiele dowodów, że prac tych dokonano gołą ręką lub krzemieniem. Casteret znalazł też kości zwierząt, oraz rzeźby z gliny, jak np. duża rzeźba niedźwiedzia bez głowy. Niedźwiedź nosi na sobie ślady uderzeń dźwidy i dziury. Grota jest obecnie łatwiej dostępna, ale drogę musi się mimo to odbywać wedle metody Castereta.

Po bliższem zbadaniu grotty i rysunków, przyszedł uczeni do przekonania, że prace w tej grocie wykonane, pochodzą z tego samego okresu czasu, który nazwę swą wywodzi od grotty Aurignac’a, w której przed siedemdziesiątu laty znaleziono resztki ludzkie i zwierzęce z epoki dyluwialnej.

Pracudzie żył w miejscach bardzo trudno dostępnych, gdzie też odprawiali może tajemnicze swe obrzędy. Rzucanie dźwidy i dziury tem na figury zwierząt z gliny jest wyrazem, być może, jakiejś uroczystości, w czasie której chciano sobie zapewnić powodzenie w polowach.

Polsce.

Miss Philips przyjęta była na audjencji u ministra pracy p. Darowskiego, z którym odbyła dłuższą konferencję.

Miss Philips zabawi w Warszawie kilka dni, podczas których zwiedzać będzie rozmaite instytucje i organizacje społeczne i zawodowe, poczem uda się na prowincję, dla zwiedzenia większych środowisk ruchu robotniczego.

Do Łodzi przybędzie miss Philips około 10 stycznia.

Odnaczenie polskiej tezy doktorskiej.

P. Tytus Komarnicki, referent departamentu dyplomatycznego ministerjum

spraw zagranicznych, wychowawiec uniwersytetu warszawskiego i szkoły nauk politycznych w Paryżu, otrzymał na wydziale prawa uniwersytetu paryskiego tytuł doktora praw, oraz nauk polityczno-ekonomicznych za obronę tezy p. t. „Sprawa nienaruszalności granic według paktu Ligi narodów” (La question de l'intégrité territoriale dans le Pacte de la Société des Nations).

Jury uniwersyteckie, złożone z wybitnych prawników francuskich profesorów: de Lapradella, Gidel i Basderant postanowiło jednomyślnie przedstawić pracę dr. Komarnickiego do konkursu tezy uniwersytetu paryskiego, co jest najwyższem odnaczeniem tezy doktorskiej.

do niedawna w podobnej sytuacji finansowej.

Ostaniami czasami moja żona była dla mnie zimna i szorstka. Niezawodnie zaczęłaby mnie kochać znowu, gdybym mógł więcej zarabować i gdybym posiadał futro. Mam wrażenie, że bardziej zaczęła lubić Johna z chwili kiedy nabył futro. Wprawdzie durzyła się w nim nieco jako młoda panienka, ale on nigdy się o nią nie starał, przeciwnie mawiał jej i wszystkim, że nie miałby odwagi czenić się z osobą nie posiadającą jakąś co najmniej dziesięciu tysięcy rocznej renty. Ja jednak na to się odważyłem. Ellen biedna była dziewczyna i bardzo chciała wyjść za mąż. Nie sądzę iż była we mnie tak zakochana bym mógł ją uwieść, gdybym tego pragnął. Ale przecież nie miałem zamiarów: jakżebym mógł marzyć o takiej miłości? Nie czyniłem tego od czasu, gdy miałem lat szesnaście, po raz pierwszy widział „Fausta” w operze z Sigrida Arnoldson. Jestem wszakże pewny, że mnie kochała w pierwszych miesiącach naszego małżeństwa; co do tego chyba się nie myle. Dlaczegożby nie mogła pokochać mnie raz jeszcze? W pierwszych czasach naszego pożycia, prawda zawsze Johnowi przy spotkaniu niegrzeczności. Lecz on wkrótce zorganizował towarzystwo akcyjne, zamieszkał nas niekiedy do teatru i sprawił sobie futro. I z biegiem czasu u przykryło się mojej żonie prawnienie mu niegrzeczności.

Henek miał jeszcze kilka interesów do załatwienia przed wieczorem. Było już wpół do szóstej gdy powrócił do domu. Odezuwał ból do kłowy w lewej łopacie; poza tem nie oprócz futra nie przypominało mu przykrego wypadku.

— Ciekaw jestem jaka mnie zrobi moja żona, skoro mnie zobaczy w futrze — rzekł do siebie doktor Henek.

W przedpokoju było zupełnie ciemno; lampa paliła się tam tylko podczas przerw.

— Słyszysz ja w salonie — mawiał doktor Henek. — Chodzi tak lekko jak piasek. To dziwne, że jeszcze serce moje bije mocniej, kiedy słyszę jej krok w sąsiednim pokoju.

Przypuszczenie doktora Heneka, że żona zrobi mu serdeczniejsze niż zwykle przyjęcie odczuwał w futrze, okazało się słusznym. Przytuliła się doń w najciemniejszym kątku przedpokoju, zarzuciła mu ręce na szyję i cała wała gorąco i serdecznie. Następnie pograżyła głowę w jego futrzanym kołnierzu i szepnęła:

— Gustawa niema jeszcze w domu.

— Owszem — odparł doktor Henek nieco chwytliwym głosem, podczas gdy obiema rękami gładził jej włosy — owszem, jest w domu.

W gabinecie doktora Heneka pisał swój oświecony kupa. Na stole stały wisky i woda.

Sędzia Richardt leżał wygodnie na dużym, skórą krytym, bujającym fotelu i palił cygaro. Doktor Henek siedział skurczony w rogu kanapy. Drzwi do salonu były otwarte — tam pani Henek z dziećmi zapalała choinkę.

Wieczorem była bardzo cicha. Jedynie dzieci szczebiotały między sobą, zawodziły i były wesołe.

— Nie mówisz sławie chłopce — rzekł Richardt. — Czy może medytujesz nad rozdaniem paltem?

— Nie — odparł Henek — raczej nad futrem.

Kilka minut upłynęło w milczeniu, zanim przemówił znowu:

— Myślę także o czemś innym. Siedzę i myślę że to ostatnie Boże Narodzenie wspólne obchodzimy. Jestem lekarzem i wiem, że niewiele dni pozostało mi już do życia. Wiem to z zupełną pewnością. Dlatego też chciałbym podziękować za wielką twoją uprzejmość, okazaną ostatnimi czasami mnie i mojej żonie.

— O, myślisz się — wybełkotał Richardt patrząc na stronę.

— Nie — odpowiedział Henek — nie myślę się i chcę również podziękować ci za pożyczenie mi futra. Dostarcz mi ono ostatnich sekund szczęścia doznawanego w życiu.

KRONIKA

— Kalendarzyk.

Niedziela dnia 30 grudnia Eugeniusza B. M.

Wschód słońca g. 8, m. 38.

Zachód „ g. 4, m. 25.

— Wdowińska.

Teatr Miejski (Cecyljana 63)

Po pol. „Dom osaczony“, wiecz. „Nauczycielka“

Teatr Popularny (Orcudowa 18)

Po południu i wieczorem „Krakowskie zuchy“.

Filharmonja (Dzielnia 26)

Koncert Frydberga.

„Luna“ (Przejazd 1)

„Zulejka — perła haremu“

„Casino“ (Piotrkowska 67)

„Księżniczka Suwarina“

„Queen“ (Przejazd 2)

„Córka Napoleona“

Grand-Kino (Piotrkowska 72)

„Oliver Twist“

Kino Spółdzielni Prac. Państwowych

„Wir życia“

Kalendarzyk historyczny.

1855 Wyprowadzenie zwłok A. Mickiewicza z

z Konstantynopola do Francji.

Wiadomości bieżące

— Gwiazdka dla chłopców ulicy w Y. M. C. A.

Dnia 27 bm. w lokalu Polskiej YMCA. urządzili chłopcy Klubu YMCA. gwiazdkę dla 40 chłopców ulicy.

Bogato przybrana choinka, koledy i deklaracje, herbatka z ciastkami i podarunki w formie ciepłych pończoch oraz słodczy urozmaiciły smutny tryb życia chłopców ulicy. (pa)

— W sprawie gruntu pod budowę kościoła.

Na posiedzeniu Magistratu w dn. 28-go b. m. rozpatrywano m. in. sprawę wydzialeńia odpowiedniego terenu z gruntów miejskich pod budowę kościoła na Mani. Zgodnie z opinią Oddziału Prawnego, Magistrat postanowił złożonej w tym względzie prośbie obywateli odmówić, gdyż: 1) podpisani na podaniu obywatele nie mogą być traktowani, jako jednostka prawna i 2) budynek kościelny znalazłby się w zbyt bliskim sąsiedztwie z cementarzem grzebalnym, co pozostawiałoby w sprzeczności z obowiązującymi przepisami prawnymi.

— Z poczty.

Od dnia 1 stycznia 1924 r. Urząd Poczty będzie podawał codziennie kurs franka złotego obowiązujący dla podatków, danin i opłat skarbowych.

Kurs ten będzie wywieszany codziennie o godz. 8 rano na głównej sali Urzędu.

— Obłożenie Komisariatu Rządu.

Groźba waloryzacji wszelkich opłat od patentów zrobiła swoje.

Wyrazem „gorliwości“ wpłacania w nakazanym terminie było w dniu wczorajszym formalne obłożenie Komisariatu Rządu.

Rozsadni kombinatory doszli wnie do ostatniej godziny zwlekając z wniesieniem opłaty zalegli przed polem gmachu powodując konieczność policyjnej opieki nad szturmującym wytrwale mimo silnego mrozu tłumem.

Wykluczeniem naturalnie było załatwienie takiej lawiny interesantów, spekulacyjnych na spadku marki polskiej, w ciągu jednego dnia. (pap)

— Znaczny napływ złota do kas PKKP.

Jak nas informują czynnikmi m. i. r. coraz częściej następuje wpłaty znacznej ilości złota przez Urząd Celny w Łodzi, który pobiera opłaty w złocie.

W dniu wczorajszym wpłynęło od Urzędu Celnego do kas P.K.K.P. 565 rubli złotych 570 marek złotych i jeden funt turecki. (pap)

— Co to jest jednostka taryfowa na kolei.

Przez jednostkę taryfową kolejową należy rozumieć 1 centymetr w złocie.

Związki robotnicze o waloryzacji.

Celem wysondowania zapatrywań i poglądów nurtujących w masach robotniczych zwróciliśmy się do przedstawicieli związków

robotniczych z prośbą o wypowiedzenie się w sprawie waloryzacji.

p. Świątkowski

Imieniem Chrześ. Zw. Robotniczych wyraża nadzieję iż z dniem waloryzowania wszelkich dochodów państwowych, zastosowana będzie waloryzacja zarobków robotniczych.

Związek Chrześ. z dotychczasowych umów z przemysłowcami wcale nie jest zadowolony, stając na stanowisku, iż sprawiedliwe

i definitywne uregulowanie kwestii robotniczych ująć powinna odpowiednia ustawa sejmowa.

Posłowie nasi otrzymali odnośne pełnomocnictwa, a osobiście p. Świątkowski jest za wyznaczeniem ścisłego terminu załatwienia tak palącej kwestii. (pap)

p. Kaźmierczak

Imieniem Związku „Praca“ stwierdza iż sprawa waloryzacji płac robotniczych została już przez posłów robotniczych poruszona.

Zdaniem p. Kaźmierczaka, o ile waloryzacji domagać się będą robotnicy tylko w przemyśle łódzkim, to nie należy się spodziewać zbyt pomysłnych rezultatów. Zupełnie coś innego, jeżeli akcją taką rozpoczną robotnicy w całej Polsce.

Żądania nasze, mówi p. Kaźmierczak, nie idą w kierunku zrównania płac obecnych z płacami przedwojennymi. Za podstawę chcemy wziąć pewną ilość artykułów pierw-

szej potrzeby i po przeliczeniu ich na franki oprzeć na nich swe żądania. To będzie wytyczną dla płac robotniczych.

Nie ulega wątpliwości że po przeprowadzeniu waloryzacji artykuły znacznie podskoczą. W takich warunkach absurdem byłoby dla robotnika zarabianie w markach. Już dotychczasowy system obliczania wzrostu drożyzny przez Komisję Statystyczną był dla robotnika niezwykle krzywdzacy.

Oparcie płac na stałym wskaźniku postawi wreszcie robotnika na nogi i zapobiegnie wszelkim zatargom, jakie dotychczas na te drożyzny powstawały.

Sumy, zdobyte drogą tego osobliwego oszustwa, sięgają podobno zawrotnych cyfr.

Wynadki i kradzieże

— Dwóch Chaimów i jeden Jasek. Chaim Sleser zam. przy ul. Piłsudskiego w Zgierzu został odprowadzony do Komisariatu PP. za uprawianie handlu walutą obcą.

Chaim Fajtnuch za ten sam proceder przytrzymany posiadał przy sobie kilkadziesiąt dolarów.

Nie gorszym był Jasek Gaberwań zam. przy ul. Al. Kościuszki 32, przy którym znalaziono 32 dolary. (pap)

— Dożywianie dzieci przez Polski Czerwony Krzyż.

Wobec wytwarzających się coraz cięższych warunków Polski Czerwony Krzyż w Łodzi w zrozumieniu konieczności przyjsia z pomocą biednym dzieciom wszczął akcję dożywiania dzieci w wieku od lat 2—4.

Ze względu na to, iż najbardziej potrzebują pomocy, C. K. rozpoczyna swą akcję od wymienionej dzielnicy miasta, gdzie w lokalu „Kropli Mleka“, Zgierska 130, będzie wydawane dzieciom gorące pożywienie w porze obiadowej.

C. K. nie wątpi, iż chodzi tu o dziecko — przyszłość naszego narodu.

Ofiary na powyższy cel przyjmuje sekretariat C. K., Piotrkowska 96, od 9—3.

— Inkasowanie składek członkowskich za rok 1923.

Polski Czerwony Krzyż, Oddział w Łodzi podaje niniejszem do wiadomości, iż obecnie odbywa się inkasowanie składek członkowskich za rok 1923.

C. K. nie wątpi, iż każdy członek w zrozumieniu swych obowiązków obywatelskich ureguluje zaległą składkę.

— Ze Stowarzyszenia Handlowców Polskich.

Stowarzyszenie Handlowców Polskich Piotrkowska Nr. 108. pragnąc przysięć z pomocą dzieciom po poległych żołnierzach, i zarazem uczcić chwile dzieciom swych członków, przystępuje w dniu 30 grudnia br. do urządzania zabawy p.n. „Dzieci dla dzieci po poległych żołnierzach“.

Program wlece urozmaicony.

Miedzy innymi balet dzieci pod kierownictwem n. Maiewskiego i wiele innych atrakcji.

Wierzmy, że sam cel dobroczynny, jako

Cyrk Ciniselli

Dzisiaj i jutro ostatnie 2 dni swiętego programu Nr 8.
Dzisiaj początek o g. 4-ej i 8-go.
Wejście dla dzieci na przedstawienie popoł. bezpłatne.

Jutro, dn. 31 b. m. od godz. 11 w. do białego rana!

Pierwszy raz w Łodzi!

Wielka Sylwestrowa Zabawa Taneczna p. t. Noc w Japonji

Udział bierze cały zespół cyrkowy wraz z publicznością. Po północy **PANTOMIMA** 60 osób; kostjumy w stylu japońskimi. Tańce przy osobistym udziale baletnic baletu cyrkowego. Raz do roku **Friko we fraku**. Mot. niespodzianek — Atrakcje — Konfetti, serceniwy. (2993b)

Bilet objęcie zaopatrzone na miejscu. Cyrk dobrze ogrzany. Miska nie obowiązują. Zamówienia na stoliki w łóżkach przyjm. kasa Cyrku od g. 11 rano. Bilety w cenie Mk. 1800,000 oraz po atek miejski 220 000 razem w k. sie Cyrka.

SALA FILHARMONJI.

Poniedziałek dnia 31 grudnia o godz. 12 w nocy odbędzie się

Największa i Najweselsza Maskarada Sylwestrowa

— pod godłem —

Noc Najpiękniejszych Kobiet

Humor! Niespodzianki Atrakcje!
Konkurs tańca i piękności! Nastroje!

udział w maskaradzie bierze najwybit. i najpiękniejsza polska gwiazda filmowa

Jadwiga SMOSARSKA

oraz znakomici artyści warszawscy

W. Dobosz-Markowska, Helena BEKEFFI, Józef SENDECKI.

Bilety w cenie mkp. 2360,000 oraz podatek miejski mkp. 2640,000 czyli razem mkp. 5.000,000 już nabywać można w kasie, Filharmonji. 2989s1

Konkurs

Magistrat m. Zgierza ogłasza niniejszym konkurs na posadę kucharki w szpitalu miejskim. Kandydatki winne przedłożyć dowody kwalifikacji zawodowej, odbytej praktyki kucharskiej ewent. książki służbowe oraz zaświadczenia wiarogodnych osób, stwierdzające nieposzlakowaną uczciwość i pientki. Kucharka otrzymuje: mieszkanie, opał, światło, całodzienne utrzymanie oraz **10,287,000 mk.** (w grudniu, b. r.) Obowiązują podwyżki procentowe, wykazane przez Komisję Statystyczną. Podania wnosić do dnia 10 stycznia 1924 r. do Wydziału Zdrowot Magstratu m. Zgierza.

Zgierz, dnia 27 grudnia 1923 r.

Mag'strat.

3076-s.b

LEKARZ-DENTYSTY H. PRUSS
145. Piotrkowska 145.
za plombowanie, oraz wprawianie zębów
opłata według taryfy. 1977k

Tanio

sprzedam łożko żelazne składane
nie wielki wybór nóg i tyżwy nylowane. 6-go sierpnia 22 m. 27
ca 4-0. 29.08

Do wynajęcia!!

2 duże, słoneczne pokoje z kuchnią, w okolicy Górnego Rynku. Tamże lokal murowany 60 m², nadany na warsztat lub magazyn. Wiadomość: ul. Wegnera 6, przy Rzgowskiej. 2905b

Lecznica Lekarzy specjalistów

Piotrkowska 17, (drugie podwórze) przyjmuje chorych we wszystkich specjalnościach: Röntgen; dagnosyka, leczenie (powie zehowne i głębokie), szczepienie ospy. Cena od porady 40,000 mc. — od 9-ej do 5-ej po południu. (6262s4)

Mydło domowe i to prania „SWEŁAN”

Mark fabryczna „Smok”.
Zawartość duszku 61—(%)

W użyciu
najlepsze
najtaniejsze
najwydajniejsze

Cena eksportowa Doll. 17/2, za 100 kg.
Sprzedaż na miejscu w polskich markach.

Sp. Akc. „SWEŁAN”

Fabryka przetworów chemicznych Pańska 125.
T. I. 16-08. 2551s10

Bolesław Kotkowski i S-ka

Zakłady Graficzne, Sólka Akcyjna
w Łodzi, ul. Piotrkowska Nr. 91

pieczęć na Nowy Rok:

Księg. handlowe,
Kalendarze ścienne,
Afiszki maskaradowe,
które posiadamy gotowe i w składzie. (29C2b)

Kursy Handlowe Stowarzyszenia Handlowców Polskich

w Łodzi, Cegielniana 70,
w lokalu Państwowej Szkoły Handlowej.

Zapisy na przedmiotowy kurs handlowy przyjmuje kancelarja codziennie od 6—8 w.

Wykłady rozpoczną się 7 stycznia o g. 6 m. 30 w.

Największy Magazyn w Łodzi! „Chrześcijański Jarmark Łódzki”

Piotrkowska 44, I-e piętro, tel. 613.

Wzrosty

połączamy objęcie zaopatrzone w modne i sezonowe towary wszystkie nasze działy. Wełny Kamery na garnitury, palta i suknie, Poduszewki, Białe towary pielżni ne. Liniane obrusy i serwety, Ręczniki, Białe rękawy, Chustki, Kopy, Kofdry, Trykotaż, Galanterję. O. uwe. Aktowe ubrania Pańskie, męskie i dziecięce, własna pracownia krawiecka wykonywa zamówienia. Nowe ozdoby ceraty i czapek.

UWAGA: Kupcom z dział hurtowy, o sprzedajemy po cenach fabrycznych na kredyt. (255-b-12)

